

IOAN ROȘCA

Combaterea „antisemitismului” folosește subjugării românilor? (XXXIV)

5. Restituirea vechii prăzi... in integrum 5.5c Afacerea CASBI

P e lângă proprietățile preluate de stat prin CNR în baza legilor de românizare și cele ajunse la particulari (prin vânzări, acaparări sau rezervări mascate prin români interpuși), ecuația naționalizării/retrocedărilor interferează cu gestiunea fondului C.A.S.B.I (Casa de Administrare și Supraveghere a Bunurilor Inamice - bunuri neincluse în patrimoniul GEG, despre am vorbit în capitolul anterior); fond înființat prin legea 91/10.02.1945 (pe baza armistițiului din 12.09.1944, a legii 443/2.09.1944, a decretelor din 11.10.1944 și 25.10.1944, a legii 644/19.10.1944). În inventarul CASBI, între proprietățile și societățile cu capital „inamic” (germani, unguri, români absenteiști) au fost incluse și cele ale unor evrei rezidenți în Transilvania, sau cu rădăcini germane sau maghiare, sau ajunse la germani în perioada măsurilor antisemite și ne-retrocedate evreilor în urma aplicării legii 641/1944. Dacă ungurii (sau evreii maghiarizați) au reușit să-și recupereze averile prinse în CASBI (pe baza legii 998/1946), e de presupus ca și unii evrei rețenuți (sau moștenitorii celor ucigași) au izbutit același lucru (ținând cont și de restituirea proprietăților personale ale „absenteiștilor” - prin legea 826/1946). Astfel, în „coșul” CASBI, înainte de golirea spre ruși, despre care vom vorbi mai jos, par să fi rămas doar germanii/naziștii considerați dușmani de aliați. Aparent, doar bunurile acestora (sau ale evreilor de la care tocmai le acaparasera) ar fi ajuns (în baza legii 75 și decretului 182 din 1946) în posesia sovieticilor - drept despăgubiri de război, active care au constituit participațiunea ocupanților la SOVROM-uri, adică a spoliei României. Dar cine a verificat vreodata fluxurile acestea, astfel încât să fim asigurați că România nu restituie/compensează acum nemților/evreilor și valori cedate rușilor învingători - deveniți „parteneri” ai învinșilor după 1944... după ce or mai fi fost compensate cine știe cui și cum și între 1944 și 1948? E loc de inginerie restituțională. Avea ce măcina moara Vainer/Vexler-Ganz... Lesne de bănuț că, după 1990, s-a procedat și la „reconstituirea”/despăgubirea „in integrum” a unor imobile/active evreiești (care poate nu aveau achitate toate pasivele/ipotecile bancare), pe care proprietarii le vânduseră unor germani (legionari fugiți, unguri etc.), încât au trecut în administrația GEG (confiscată de statul român) sau CASBI (administrată de el, până la desființare, prin decretul 228/4.09.1948 și 83/31.03.1950)... de unde au fost absorbite drept contribuții ale URSS la un SOVROM devastator (vezi detalii în studiile lui Florian Banu)... Ca să nu mai vorbim de traseul averilor evreilor acaparate de administrațiile străine din teritoriile cedate în 1940 (unguri, ruși, bulgari)...

E o babonerie generatoare de oportunități mafioate, ne(re)conoscută de cei ce ocupă/simulează justiția, o confuzie amplificată premeditat. Crede cineva că instanțele din România, chiar dacă ar fi de mai bună credință, pot descurca o situație extrem de încălcată, pe care nici o autoritate nu o încearcă să o limpezească? [...]

Putem pleca de la studiul sintetic al lui Peter MOLDOVAN: „Date privind reglementarea regimului proprietății populației germane din România în anii 1944-1948”. Sau al lui Florian Banu - „Activitatea casei de administrare și supraveghere a bunurilor inamice (1945-1947)”, din care voi cita mai larg, pentru a ridica vâul (sublinierile îmi aparțin):

„Bunurile Grupului Etnic German și bunurile criminalilor de război nu intrau sub jurisdicția proiectatei instituții [CASBI], deoarece s-a dorit o distincție netă între bunurile care puteau să constituie gajul comun al aliaților și bunurile care serveau pentru despăgubirea pretențiilor statului român [...]. În 20 februarie 1945 este publicată, „în scopul de a satisface cât mai complet cerințele art. V din Convenția de Armistițiu”, (s.n.-F.B.) o lungă listă cuprinzând cetățenii germani și unguri, persoanele indiferente de naționalitatea lor

având sediul sau reședința în Germania. Ungaria sau teritoriile ocupate de aceste state precum și persoanele care au părăsit țara odată cu retragerea armatelor germane [...]. Pe baza unor astfel de date sumare C.A.S.B.I. identificase, până pe 27 mai 1945, 605 întreprinderi cu participare de capital inamic și 1263 creațe inamice. Totalul averii inamice se cifra la 33,1 miliarde lei. Cifrele avansate mai sus trebuie privite cu multă rezervă deoarece reflectau doar o mică parte a realității [...].

Societățile mixte, denumite, în general, „Sovrom” trebuiau să asigure participarea U.R.S.S. în agricultură, industrie (metalurgică, petroliferă, a lemnului, alimentară și textilă), transporturi navale și aeriene, bănci. Fiecare din părțile contractante deținea 50% din acțiuni, dar acest procent reprezenta, mai exact, înstrăinarea a 50% din proprietatea românească față de un aport sovietic reprezentat mai ales de fostele proprietăți germane [...]. Prin transferul fostelor proprietăți germane și al acțiunilor la noile companii, ele privau SUA de partea ce i se cuvenea în mod legal din patrimoniul german [...]. Înca din 8 iulie 1945, Lucrețiu Pătrășcanu elaborează Decretul-lege pentru reglementarea transferului acțiunilor trecute în patrimoniul Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, prin care treceau în patrimoniul U.R.S.S. acțiunile ale societăților românești de petrol în valoare de 1759,8 milioane lei și acțiunile băncilor românești în valoare de 543.193.020 lei. [Deci nu e vorba numai de imobile!]

„[...]Protestele României rămân zadarnice și U.R.S.S., având și girul hotărârilor de la Potsdam. Trece la crearea de noi sovromuri după aceeași rețetă: 50% foste capitaluri germane și 50% capital românesc. La 19 iulie 1945 se constituie Societatea pe acțiuni de Navigație Sovieto-Română „Sovromtransport”, în 8 august este semnată o convenție privind înființarea Societății Sovieto-Române de Aviație Civilă „TARS”, iar în 14 august 1945, tot pe baza unei convenții între guvernele român și sovietic, se înființează Banca Sovieto-Română sub forma Societății anonime „Sovrombanca” [...].

Prin telegrama nr. 695/16 aprilie 1946, Comitetul Democrat Evreesc Sighet și județul Maramureș protestează contra măsurilor luate de C.A.S.B.I. de a inventaria bunurile evreiești și cere scoaterea acestora de sub competența C.A.S.B.I. [...]. Prefectura jud. Mureș trimite și ea un protest împotriva acțiunilor C.A.S.B.I. de inventariere a bunurilor deportaților evrei [...]. Comunitatea germană din România a adresat guvernului român un memoriu la 15 mai 1946, prin care protestează împotriva prevederilor legii agrare din 23 martie 1945, prin care toți sașii și șvabii care erau membri ai Grupului Etnic German sunt expropriati fără despăgubire [...].

În luna februarie 1946, acțiunile societăților de asigurare românești care au aparținut germanilor precum și patrimoniile și acțiunile întreprinderilor, reprezentanților și societăților germane din România ies de sub administrația C.A.S.B.I. și sunt predate către Administrația Generală a Asiguraților de Stat din U.R.S.S. Transferul acțiunilor era reglementat prin legea nr. 75/1946. Următoarele transferuri de proprietate către U.R.S.S. au fost reglementate prin legea nr. 182/1946. Proiectul de lege a fost întocmit de Lucrețiu Pătrășcanu și prevedea predarea către U.R.S.S. a activelor germane din România (art. 1), iar prin art. 4 erau excluse orice pretenții față de U.R.S.S. în privința acestor active trecute în patrimoniul sovietic. Nu se pomenea nimic de pasivele societăților și întreprinderilor în cauză [...]. Prin circulara nr. 4203/1946 prefeții județelor Trei Scaune, Ciuc, Odorhei, Mureș, Năsăud,

Maramureș, Satu Mare, Someș, Sălaj și Cluj, sunt rugați de către C.A.S.B.I. să ia măsuri pentru ca autoritățile administrației locale să facă deosebire între bunurile fostului Grup Etnic German (Volksbund, Nemeth Haz) din Ungaria, care este persoană juridică de drept public, ce intrau în patrimoniul statului român și bunurile germane ce intrau în administrarea C.A.S.B.I. [...].

În cadrul aceiași memoriu se apreciază că valorile germane din România, transferate de către Consiliul de control pentru Germania în patrimoniul URSS, cuprind cca. 35% din toate marile întreprinderi industriale și financiare românești, după cum urmează: 397 întreprinderi comerciale și industriale; 33 firme petrolifere și 97 bănci și firme de asigurare cu un capital total de acțiuni de peste 31 milioane (1938) și având un activ total de aproximativ 200 milioane. Și memoriul opoziției amintește [...] că autoritățile sovietice au silit pe românii care au datorii față de Germania sau față de supușii germani să le plătească lor aceste datorii, fie în aur, fie în mărfuri, sau la cursul de 50 de mărci actuale pentru o marcă de timp de război” [...]. Patrimoniul administrat de C.A.S.B.I. s-a diminuat în 1946 nu numai prin transferurile de proprietate către URSS, ci și prin scoaterea din administrarea sa a bunurilor cetățenilor maghiari din România. Normele de restituire a acestor bunuri au fost fixate prin legea nr. 998/1946, publicată în Monitorul Oficial nr. 270 bis din 30 noiembrie 1946. În același timp, prin adresa nr. 1212 din 19 octombrie 1946 către președintele Consiliului de Miniștri, C.A.C. dispunea scoaterea de sub prevederile art. 8 din Convenția de Armistițiu a bunurilor [personale, nu și industriale] aparținând cetățenilor români absenteiști. Restituirea acestor bunuri către proprietarii lor se face potrivit legii nr. 826/1946, combinată cu legea nr. 998/1946, pe baza avizului unor Comisii, prin decizia Comisariatului General al guvernului pentru Legăturile cu C.A.C. [...]. În privința art. 25 din proiectul Tratatului de pace care prevedea cedarea bunurilor germane din România către U.R.S.S., delegația română a evitat să mai facă fe și numai acele referiri cuprinse în memoriul din 30 iulie 1946 [...]. O astfel de atitudine nu putea să ducă decât la un rezultat precum acela reflectat de conținutul art. 26 din Tratatul de Pace încheiat între România și Puterile Aliate și Asociaate: „România recunoaște că Uniunea Sovietică are dreptul la toate averile germane din România care au fost transferate Uniunii Sovietice de către Consiliul de Control pentru Germania și se obliga să ia toate măsurile necesare spre a înlăsa asemenea transferuri” [...].

Se pun deci din nou problemele semnlate în capitolul anterior, amplificate de faptul că auvia confiscată germanilor cuprinși în GEG a trecut la statul român (de unde a fost probabil restituită evreilor, în cazul în care era obținută de la ei în perioada 1939-1944), în timp ce, pe filiera CASBI, e vorba de active la care e mai puțin verosimil să se fi aplicat legea 641/1944 înainte să fie acaparate irecuperabil de URSS (cu tot cu proprietățile germane, inclusiv cele provenite de la evrei); nu știu care este raportul cantitativ dintre cele două fonduri (căci nu am găsit inventare GEG similare inventarelor CASBI); dar e clar că listele din CASBI pot cuprinde evrei germanizați mai curînd decît în cazul GEG; ambele putînd cuprinde averi procurate/spoliate de germani de la evrei... Nu avem nici cum verifica statutul complet al cetățenilor germani expropriati (ce regim aveau ei în România, ce naționalitate) astfel încît să putem urmări eventualele pretenții de retrocedare, a unor avuții ajunse de fapt... la Moscova.

Trădarea crasă a intereselor românești în acest dosar, din 1944 până azi, e evidentă; și are mai multe explicații, una fiind sugerată aici („Componența conducerii direcției regionale a securității populului din Cluj”); <https://informatiahr.ro>:

„A fost înființată Casa de Administrare și Supraveghere a Bunurilor Inamice (CASBI) prin

Legea 91/1945. În urma presiunilor uncare au ieșit de sub incidența ei cei care deveniseră cetățeni români. Apoi s-au scos „bunurile aparținând statului ungar sau cetățenilor unguri” și lungi liste de restituiri încep a fi publicate în Monitorul Oficial după 1 ianuarie 1947. Uniunea Populară Maghiară (UPM) forța retrocedările chiar și în cazul unor persoane urmărite pentru crime de război. Modificările legislative nu au mulțumit pe deplin partea ungară și, pe 25 noiembrie 1947, se constituie o Comisie Specială Mixtă avînd între atribuții și rezolvarea definitivă a bunurilor CASBI, care, după mai multe întîlniri, va adopta o Convenție, prin care erau scoase de sub controlul legii bunurile celor domiciliați în Ungaria, avînd în plus prevederea aberantă că „Guvernul României renunță la restituirea acelor bunuri mobiliare pe care Guvernul Ungariei, organele sale sau instituțiile uncare le-au transportat în anii 1940-1944 de pe teritoriul Ardealului de Nord” [...]. Până la urmă guvernul de la București acceptă să nu-i fie restituite bunurile furate de ocupanți - cum era cazul bibliotecilor, arhivelor, valorilor culturale și mijloacelor de producție [...]. Șeful delegațiilor români în comisie era Alexandru Iacob, evreu - și a semnat Convenția și protocolul „secret”, fără a dezvălui conținutul și celorlalți [...]. Deși Joja îi atrăsese atenția lui Alexandru Iacob asupra erorii comise, acesta spuse că are instrucțiuni în sensul celor semnate de la Luká László.”

Devenit atent la gestiunea CASBI, am folosit iar listele Apostu, pe care am reperat prea mulți administratori evrei ca să nu intru la grele bănueli: director în administrația centrală a C.A.S.B.I.: RĂZVAN Sergiu (n. Sergiu FAHRER, 13.IV.1914 București); inspectori generali în administrația centrală: NĂVODARU Sergiu (n. FISCHER); ZEIDMAN Alter David; inspectori în administrația centrală: SCHNABEL Mendel, ZINGHER Emanuel; referenți în administrația centrală: AVRAM Mendel, HORNSTEIN Debora, KRON Carol, MAYO B. Mihail, RENBERT Mauriciu, ROSNER Aurel, RUKENSTEIN Amalia, ALDEANU Lilly (f. LEIBOVICI, n. 7.IX.1910 Bacău), GALOTI-PAUKER Henriette, GELES Radu; șefe de serviciu în administrația centrală: BERCOVICI Paula, BLUMER Ernestina, STOIAN Ghizela Cornelia (f. STEIN, fiica lui Moritz, n. 25.I.1911 Pașcani); șefe de secție în administrația centrală: NUSSENZWEIG Paula, SIMIONOVICI Ella, STERNBERG Olga; șefa de birou în administrația centrală: MICU Rozina (n. KLEIN); consilier tehnic în administrația centrală: DONATH I. Pavel; numiți de C.D. al C.A.S.B.I. cenזורi: ALMULY Jacques - la S.C. „Phönix Hungaria” din București; APPEL Dezideriu - la „Prima Fabrică” (de mobilă) din Maramureș; BLAUSTEIN Benedict - la fabrica de cauciuc „Cordatic” din Brașov; SINGER Emanuel - la S.C. „Phönix Hungaria” din București; numiți de C.D. al C.A.S.B.I. membri ai Consiliului de Administrație: VIȚIANU Solvan (n. Solomon VIȚEL, 23.VII.1906 Galați), RADOVICI H. Micu (n. RABINOVICI, 10 iunie 1908, Buzău), BALLY Louis și REDLINGHER Oscar (n. Oszkar Redlinger, 7.X.1894) - Fabrica de Hârtie Bușteni, GOLDAN Dan - Banca Generală de Economii Sibiu, GOLDBERG Isac Vladimirovici - fabrica de cauciuc „Cordatic” din Brașov; KLEPNER Samoila (uneori transcris „Kleppner”) - întreprinderea „Areco” Sibiu; WALDMAN Pavel - Banca Generală de Economii Sibiu; numiți de C.D. al C.A.S.B.I. administratori de control/supraveghere: 1. EHRNFELD Martin - la țesătoria „Isac Henrich” din Cluj [...]; 8. FUCHS, Dezideriu - la Fabrica de Cherestea „Fuchs Herman” din Moine-riu, Maramureș [...]; 34. ZAHARIA, Jac (Iancu) (n. Iancu ZILBERMAN, 31.I.1907 Nicorești, Tecuci) - la Forestiera din Nord, S.A.R. București; membru în Comisia de Lichidare C.A.S.B.I. (1945-1948): Mureș Alexandru (n. Alexander Oskar NEUMANN, n. 2.II.1916 Reghin, Mureș); exemplu la Sălaj - la conducerea întreprinderilor C.A.S.B.I. - sunt 15 evrei, 1 român și 2 unguri;

Cum să nu fii intrigat de exercitarea acestui „control”, un pas înaintea naționalizării, inclusiv de către unii - prezumabil mandatați de comuniști - care, aveau... aceiași nume cu vechii patroni? Oare pentru ce și pentru cine or fi operat acești evrei prin CASBI? Ce-o fi aranjat acolo? Au lucrat pentru comuniști, pentru foștii patroni, pentru URSS sau pentru un aranjament între toți aceștia?

Trecînd de la cauze la efecte, am căutat inventarul CASBI. Acesta a variat continuu, sub presiuni competitive (începînd cu cea rusa - pentru a înzestra sovromurile, continuînd cu cea maghiară și terminînd cu cele evreiești) - încît nu știm cît de complet reflectă evoluția situației inventarului realizat de „Arhivele naționale, serviciul arhive naționale istorice centrale, biroul arhive economice, fond casa de administrare și supraveghere a bunurilor inamice (c.a.s.b.i.)” - dosare persoane juridice (3 volume) și dosare persoane fizice (8 volume).

Inventarul debutează cu explicațiile:

[...] „Potrivit Legii nr. 91/1945 instituția avea ca atribuții administrarea bunurilor mobile și imobile prevăzute de art. 8 al Convenției de armistițiu din 12 septembrie 1944, și anume: ale Statelor german și ungar, persoanelor fizice și juridice de naționalitate germană sau ungară, persoanelor cu reședința sau sediul în Germania sau Ungaria ori în teritoriile ocupate de acestea; supravegherea și controlul întreprinderilor comerciale sau industriale al căror capital aparține într-o proporție de cel puțin 20% persoanelor menționate mai sus; [...] Casa de Administrare și Supraveghere a Bunurilor Inamice numea, revoca și controla administratorii, custozii și persoanele însărcinate cu administrarea și exploatarea societăților care intrau sub incidența art. 8 din Convenția de armistițiu, supraveghea întocmirea bilanțurilor societăților aflate sub jurisdicția Legii nr. 91/1945, controla activitatea lor economică și administrativă și hotărâ asupra unei eventuale dizolvări, verifica băncile, societățile comerciale și industriale, instituțiile administrative cu privire la modul de îndeplinire a prevederilor Legii nr. 91/1945 [...]. Comisia de lichidare a CASBI și-a încetat activitatea în anul 1950, atribuțiile privind lichidarea patrimoniului fiind preluate de Ministerul de Finanțe. Fondul Casa de Administrare și Supraveghere a Bunurilor Inamice a fost preluat de Arhivele Naționale în anul 2003 de la Ministerul de Finanțe”.

E greu de stabilit care dintre „germanii” sau „ungurii” prinși în CASBI nu aveau cetățenie română sau erau evrei, sau ce cotă aveau aceștia prin Societățile anonime (cei care au încadrat aici activele avînd peste 20% acționari „inamici” au avut probabil acces și la listele de dezanonimizare alcătuite de regimul Antonescu). Marea de societăți anonime (sutele de bănci de exemplu, care uzurau/mulgeau pe români în toată țara) care apar în lista CASBI dîndu-ne o idee despre situația dominației străine în colonia română....

Am extras din inventarul CASBI - cu numărul de acolo, la fiecare literă - și expus la www.piatiauniversitatii.ro/perspective o listă de nume ce coincid cu unele de pe listele încetățenirilor de evrei sau revindicărilor servite prin ANRP:

[...] 134 193/2, lit. H, jud. Arad AKERMANN și HUBNER - Magazin de textile Arad, B-dul Regele Ferdinand nr. 25, jud. Arad

[...] 227 7, lit. A, jud. Covurlui ANCORA - Firmă individuală - Fabrică de nasturi și obiecte de metal, proprietatea Salo Weissenberg. Galați, str. Fraternității nr. 7

[...] 247 44 lit. T, București ANTICHIȚĂȚI - proprietar Mauriciu Tendler - Obiecte de artă și antichități, București, Calea Victoriei nr. 171

[...] 275 120 lit. A, București ARA - Fabrică de Marmeladă și Produse Zaharoase, proprietatea Iancu Goldstein București, str. Vasile Lascăr nr. 205

[...] 13 18 AVRAM LEVI com. Ciuciu Alba [...]. 387 60/1-2 lit. A, jud. Arad AUER IOSIF - Prăvălie com. Sântana, jud. Arad

[...] 403 190 lit. A, București AUSLANDER IZI&LANG MIHAIL București, Calea Victoriei nr. 172

[...] 317 8 lit. B, jud. Dolj BANCA FRAȚII AȘER ESCHENASY - Societate în nume colectiv - în lichidare, Craiova, str. Unirii nr. 101, jud. Dolj 391 84 lit. B, București BANCA ISAC M. LEVY S-rori S.I.N.C. - Casa de Credit Popular, București, str. Smârdan nr. 1

399 lit. B BANCA MARMOROSCH BANK & CO S.A. București

[...] 60 121 lit. B, București BARASCH REBECA - Firmă individuală - Bombonerie București, B-dul Brătianu nr. 24

[...] 289 lit. B, București BERCOVICI JACQUES - Magazin de Măruntășuri București, Bdul Carol nr. 39

929 33 lit. B, jud. Ciuc BERCOVICI NANNOR - Fabrica de Cherestea com. Lunca de Jos, jud. Ciuc

[...] 184 BLUM CAROL și MARIA Arad, str. Stroescu nr. 32

1023 414 lit. B, București BLUMENFELD S.M. - Firmă individuală București, str. Popa Petre nr. 36

[...] AMILA Fabrica de buline farmaceutice Proprietar ELISABETA GÖLDNER Târgu-Mureș, Calea Călărășilor nr. 73, jud. Mureș [...].

Nu știm dacă, pe lângă operația GEG, moștenitorii germanilor prinși în CASBI nu-și recuperează acum, cumva, averile... ajunse la ruși. Și nici cîți evrei poartă nume germane, pe aceste liste. Dar mai ales nu știm, în cazul germanilor ne-evrei, ce averi din cele confiscate prin CASBI proveneau de la evrei. Putem bănui că unor evrei ce se află (mai mult sau mai puțin germanizați) pe aceste liste sau la originea activelor recuperate li se retrocedează acum ce a ajuns la ruși, după ce li s-au reconstituit bunuri personale (și poate și industriale sau financiare?) și prin legile reparatoare de după 1944, de care ne vom ocupa în continuare.

VA URMA

„Invazie” - Imagine realizată de Aurel Manea prin programele AI